

Spis treści

Wykaz skrótów	XV
Wykaz literatury	XXI
Wykaz orzecznictwa	XLVII
Wykaz aktów normatywnych	LIII
Wstęp	LIX

Część I. Dobra osobiste pojmowane w kategorii wartości

Wprowadzenie	3
Rozdział I. Pojęcie wartości	5
§ 1. Filozoficzno-doktrynalne podłoże „wartości”	5
I. Teorie prawnonaturalne	7
II. Teorie pozytywistyczne	11
III. Teorie pośrednie – potrzeba pogodzenia stanowisk	13
§ 2. Źródła wartości	17
§ 3. Pojęcie wartości w dziedzinie nauk społecznych	19
I. Psychologiczne podłoże „wartości”	19
II. Socjologiczne podłoże wartości	20
Rozdział II. Pojęcie wartości w naukach prawnych	23
§ 1. Ujęcie językowe	23
§ 2. Pojęcie wartości w doktrynie prawa	24
I. Typy wartości konstytucyjnych	24
1. Jurydyczne podstawy wyodrębniania wartości konstytucyjnych	25
2. Typologia wartości konstytucyjnych	26
3. Podstawy kwalifikowania dóbr osobistych w kategorii wartości	27
§ 3. Ochrona wartości podstawowych w aktach prawa międzynarodowego i europejskiego	30
Rozdział III. Dobra osobiste a wartości	35
§ 1. Analiza terminu „dobro”	35
§ 2. Koncepcje i struktura dóbr osobistych	38

§ 3. Natura dóbr osobistych	40
I. Sposoby ujmowania dobra osobistego	41
II. Cechy dóbr osobistych	43
III. Rodzaje i podziały dóbr osobistych	48
§ 4. Prawa podmiotowe a dobra osobiste	50
I. Koncepcje praw podmiotowych a ochrona dóbr osobistych	52
Rozdział IV. Podstawy wyodrębnienia nowych dóbr osobistych	59
§ 1. Relacja wartość – dobro osobiste	59
§ 2. Podstawy wyodrębnienia nowych dóbr osobistych	60
Podsumowanie części I	65
 Część II. Pojęcie rodziny 	
Wprowadzenie	69
Rozdział I. Etymologia pojęcia rodziny i jej historyczny rozwój	73
§ 1. Pojęcie rodziny	73
§ 2. Rodzina w ujęciu historycznoprawnym	74
I. Rodzina w starożytności	75
II. Rodzina w okresie średniowiecza	78
III. Pozycja prawna rodziny od XVI–XVIII w.	84
IV. Rodzina doby oświecenia	87
V. Rodzina i jej status prawny w kodyfikacjach XVIII i XIX w. ...	89
VI. Rodzina w okresie rewolucji przemysłowych	95
VII. Model rodziny końca XIX i początku XX w.	98
VIII. Pozycja prawna rodziny II połowy XX w.	102
Rozdział II. Filozoficzne koncepcje rodziny	107
§ 1. Prawnonaturalne ujęcie rodziny	107
I. Rodzina jako twór Boga	107
II. Rodzina w racjonalistycznym idealizmie <i>I. Kanta</i>	108
III. Szczególna rola rodziny w filozofii politycznej <i>G.W.F. Hegla</i> ..	109
IV. Rodzina w ujęciu przedstawicieli „szkół dialektycznych”	110
V. Postmodernistyczne ujęcie rodziny według <i>J. Derridy</i>	112
1. Fenomenologiczne ujęcie rodziny	112
§ 2. Pozytywnoprawne koncepcje rodziny	114
I. Koncepcja rodziny według twórcy pozytywizmu <i>A. Comte’a</i> ...	114
II. Ewolucyjne ujęcie rodziny według <i>H. Spencera</i>	114
III. <i>J.S. Mill</i> i rola kobiety w rodzinie	115
IV. Klasyczna i neoklasyczna szkoła pozytywistyczna i jej wpływ na pojmowanie rodziny	115
§ 3. Połączenie stanowisk – <i>J.M. Finnis</i> i jego postrzeżenie rodziny	116

Rozdział III. Rodzina w dziedzinie nauk społecznych	119
§ 1. Rodzina w ujęciu ojca socjologii A. Comte'a	119
§ 2. Rodzina w „nowym ładzie społecznym” zwolenników koncepcji marksistowskich	120
§ 3. Pojęcie rodziny w naukach socjologicznych i psychologicznych XX w.	121
I. Rodzina jako grupa	121
II. Rodzina jako wspólnota i zrzeszenie	124
III. Rodzina jako instytucja	126
§ 4. Szkoła socjologii rodziny i redefinicja pojęcia rodziny	127
§ 5. Indywidualizacja rodziny, czyli egoizm kontra altruizm	130
§ 6. Społeczne funkcje rodziny	131
§ 7. Więź rodzinna	133
§ 8. Formy relacji rodzinnych	135
I. Relacje rodzinne	135
II. Typy rodzin	137
Rozdział IV. Rodzina w ujęciu Konstytucji RP	141
§ 1. Geneza konstytucyjnej ochrony rodziny	141
I. Aksjologiczne podstawy Konstytucji RP i ich wpływ na konstytucyjne ujęcie rodziny i relacji rodzinnych	143
§ 2. Konstrukcyjne i pojęciowe ujęcie rodziny w Konstytucji RP	145
I. Konstytucyjne pojęcie rodziny	146
Rozdział V. Rodzina w prawie międzynarodowym i w prawie Unii Europejskiej	149
§ 1. Międzynarodowa ochrona rodziny	149
§ 2. Ochrona rodziny w podstawowych dokumentach UE	152
§ 3. Konwencyjna ochrona rodziny	156
§ 4. Ochrona rodziny w zaleceniach i wytycznych Komitetu Ministrów Rady Europy	158
Rozdział VI. Rodzina w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym oraz w ustawach „okołorodzinnych”	163
§ 1. Kodeksowe podstawy powstania rodziny	164
I. Zawarcie małżeństwa	168
II. Urodzenie się dziecka i ustalenie pochodzenia	170
1. Pochodzenie	171
A. Macierzyństwo i ojcostwo	173
2. Ustalenie pochodzenia	181
A. Pochodzenie naturalne	181

B. Pochodzenie nienaturalne – sztucznie wspomagana prokreacja	183
C. Konsekwencje prawne dawstwa w zakresie ustalenia pochodzenia urodzonego w wyniku ich zastosowania dziecka	195
III. Przysposobienie	203
1. Przesłanki przysposobienia	206
2. Rodzaje przysposobienia	210
3. Ustanie stosunku przysposobienia i skutki ustania	216
4. Tajemnica przysposobienia w ujęciu KRO	218
§ 2. Powiązania rodzinne jako źródło powstania rodziny	220
I. Pokrewieństwo	221
II. Powinowactwo	222
III. Stosunek bliskości	222
IV. Wspólne pożycie	225
V. Konkubinat i związek partnerski	230
1. Konkubinat	230
A. Ujęcie historyczne	230
B. Współczesny konkubinat	233
2. Związek partnerski	236
VI. Status domownika	243
VII. Status wychowawca	244
§ 3. Próba ujednoczenia pojęcia rodziny i ustalenia relacji pojęć „rodzina” i „powiązania rodzinne”	246
§ 4. Rodzina w ustawach „okołorodzinnych” i innych dokumentach	248
I. Ustawa o świadczeniach rodzinnych	249
II. Ustawa o pomocy społecznej	251
III. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	252
IV. Ordynacja podatkowa i ustawy podatkowe	254
V. Inne ustawy i dokumenty	255
Rozdział VII. Wiąż rodzinna jako źródło życia rodzinnego	259
§ 1. Pojęcie więzi rodzinnej	260
I. Ujęcie językowe	260
II. Rola art. 446 § 4 KC w kreowaniu pojęciowego zakresu więzi rodzinnej	261
§ 2. Wiąż rodzina a życie rodzinne jako dobro osobiste	262
I. Ujęcie orzecznicze	262
II. Wiąż rodzinna w świetle cech dóbr osobistych	268

---

§ 3. Więź rodzinna a życie rodzinne	271
§ 4. Życie rodzinne i więź rodzinna w relacji przepisów Kodeksu cywilnego i Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego	274
Podsumowanie części II	277
Część III. Rodzinne dobra osobiste	
Wprowadzenie	283
Rozdział I. Życie prywatne i życie rodzinne jako podstawa wyodrębnienia rodzinnych dóbr osobistych	285
§ 1. Pojęcie prywatności	286
I. Prywatność w dziedzinie nauk społecznych	287
II. Prywatność w ujęciu prawnohistorycznym	289
III. Konstytucyjne ujęcie prywatności	294
§ 2. Prywatność na gruncie prawa cywilnego	301
I. Koncepcje i istota prywatności	303
II. Prywatność w projekcie Kodeksu cywilnego	308
§ 3. Prawo do ochrony życia prywatnego i życia rodzinnego w kluczowych aktach międzynarodowych i orzecznictwie ETPC	309
I. Rodzina i życie rodzinne w orzecznictwie ETPC	315
Rozdział II. Stan cywilny i stan rodzinny	319
§ 1. Stan cywilny człowieka	321
I. Pojęcie stanu cywilnego	321
II. Stan cywilny jako dobro osobiste i prawa stanu cywilnego	325
1. Stan cywilny w projekcie Kodeksu cywilnego	327
§ 2. Zdarzenia kreujące stan cywilny	328
§ 3. Formalnoprawny aspekt stanu cywilnego	329
Rozdział III. Rodzicielstwo i rodzicielskie dobra osobiste	333
§ 1. Rodzicielstwo jako dobro osobiste	334
§ 2. Rodzicielstwo a prawo do posiadania dziecka	335
I. Prawo do dziecka	338
§ 3. Prawo do informacji o własnym pochodzeniu genetycznym	343
I. Prawo do poznania własnego pochodzenia genetycznego a prawo do informacji o pochodzeniu genetycznym	344
II. Prawo do informacji o pochodzeniu genetycznym a tajemnica przysposobienia	355
1. Tajemnica przysposobienia jako dobro osobiste	355
2. Tajemnica przysposobienia a prawo do informacji o własnym pochodzeniu	358
3. Okna życia	363

Rozdział IV. Nazwisko jako rodzinne dobro osobiste	365
§ 1. Geneza nazwiska – nazwisko w ujęciu lingwistycznym	365
I. Pojęcie i znaczenie nazwiska	367
II. Nazwisko w ujęciu historycznoprawnym	370
§ 2. Nabycie nazwiska	373
§ 3. Zmiana nazwiska	377
§ 4. Nazwisko jako dobro osobiste	380
I. Kształtowanie się nazwiska jako dobra osobistego	380
II. Nazwisko jako dobro osobiste obecnie	381
III. Nazwisko jako element stanu cywilnego według projektu Kodeksu cywilnego	386
§ 5. Nazwisko jako rodzinne dobro osobiste	387
I. Prawo do nazwiska rodzinnego jako prawo indywidualne bądź wspólne	388
§ 6. Ochrona nazwiska	394
Rozdział V. Tradycja rodzinna, herb i tytuły rodowe	397
§ 1. Tradycja rodzinna	397
§ 2. Herb i prawo do herbu	399
I. Herb – aspekt historyczny	399
II. Pojęcie herbu rodowego	402
III. Herb jako dobro osobiste	404
1. Cechy herbu jako dobra osobistego	404
IV. Herb jako rodzinne dobro osobiste	405
§ 3. Tytuł rodowy	406
Rozdział VI. Kult pamięci po zmarłej osobie bliskiej i prawo do grobu	409
§ 1. Znaczenie kultu i pamięci	411
§ 2. Zakres pojęciowy pamięci, kultu i „czci zmarłego”	412
§ 3. Zakres podmiotowy kultu pamięci zmarłej osoby bliskiej	416
§ 4. Prawo do grobu	419
I. Natura prawna prawa do grobu	419
II. Majątkowy i niemajątkowy charakter prawa do grobu	420
III. Znaczenie i charakter prawny wyrażonej za życia woli w przedmiocie pochówku	423
§ 5. Kult pamięci po zmarłej osobie bliskiej, ochrona czci i prywatności zmarłego i prawo do grobu jako rodzinne dobra osobiste	427
Rozdział VII. Nietykliwość mieszkania – mieszkanie rodzinne	429
§ 1. Materialny i niematerialny aspekt ochrony nienaruszalności mieszkania	430
§ 2. Pojęcie i ochrona nietykliwości mieszkania w prawie cywilnym	432

Spis treści

---

§ 3. Nietykalność mieszkania w prawie międzynarodowym i orzecznictwie ETPC	437
§ 4. Nietykalność domu rodzinnego	438
§ 5. Nietykalność mieszkania jako rodzinne dobro osobiste	440
Podsumowanie części III	441
Zakończenie	445
Indeks rzeczowy	461